

ВИКОРИСТАННЯ ВБУДОВАНОГО GOOGLE-ПЕРЕКЛАДАЧА У ПРОФЕСІЙНІЙ ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Романчук О.В.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Гупало О.С.

Львівський державний університет фізичної культури

На сучасному етапі глобальний інформаційний простір та доступність інформаційних сервісів спонукає викладачів іноземних мов застосовувати Інтернет технології для забезпечення мобільності навчання. У даній статті проаналізовано особливості вбудованого онлайн-перекладача Google, що використовує метод статистичного машинного перекладу та розроблено практичні рекомендації для студентів щодо його використання. Простота управління функціями, відсутність реклами, безкоштовність, можливість перекладати на більш ніж 80 мов і назад роблять сервіс популярним поміж фахівців різних галузей. Більш детально розглянуто своєрідність автоматичного перекладу мовної пари «українська-англійська», перелічено переваги та недоліки використання безкоштовного онлайн-перекладача. Станом на вересень 2016 року, Google-перекладач підтримує майже всі функції для української мови, включно з вимовлянням слів вголос, візуальним перекладом за допомогою офіційних додатків.

Ключові слова: вбудований онлайн-перекладач, штучний інтелект, веб-ресурс, цільова мова.

Постановка проблеми. Інтернет та індустрія інформаційно-комунікаційних технологій стрімко увійшли й органічно доповнили практично всі сфери людської діяльності, зокрема педагогічну науку. Під їхнім потужним впливом відбувається переорієнтація суспільної свідомості на необхідність оволодіння новими формами, культурою комунікації, як частиною універсальної культури, що характеризує рівень розвитку сучасного суспільства. Глобальні інформаційні мережі настільки органічно вплелися в життя сучасної цивілізації, що вилучити їх з неї вже неможливо. В еру інформаційних технологій педагог змушений не тільки використовувати їх, але й співпрацювати, а часом й конкурувати з ними [1].

Тому, на сучасному етапі, формування іншомовної комунікативної компетентності на основі лише традиційних методів майже неможливе. Збільшення ролі інформації та знань, поширення інформаційних комунікацій, створення глобального інформаційного простору спонукає викладачів іноземних мов застосовувати Інтернет технології для забезпечення мобільності навчання у вищому навчальному закладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання використання інформаційних технологій у навчальному процесі, теоретичні й практичні аспекти проблеми комп'ютеризації освіти, можливості комп'ютерної комунікації у вищій школі розглядаються у роботах як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких В. Беспалько, Б. Герщунський, Р. Гуревич, Ю. Горвіц, М. Жалдак, А. Єршова, А. Короткова, Є. Машбиц, В.М. Монахова, Л. Морська, Є. Полат, І. Роберт, О. Тищенко М. Варшауер, Дж. Велінгтон та ін.

Поміж технологій, які сприяють формуванню професійної іншомовної компетентності, слід відзначити web 2.0 технології (блоги, форуми, вікі-технології, подкастинг), електронну пошту, допоміжні Інтернет технології у вивченні іноземної мови (онлайн-словники, онлайн-перекладачі). Електронне навчання є одним із можливих інстру-

ментів, які дозволяють організувати навчальний процес. E-learning (Electronic Learning) – це система електронного навчання, що є синонімом до таких термінів, як дистанційне навчання, мережеве навчання, віртуальне навчання, навчання за допомогою інформаційних, електронних технологій та мультимедіа [2].

Мета статті – проаналізувати особливості вбудованого онлайн-перекладача Google та визначити можливості його використання у професійній іншомовній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту.

Основним завданням роботи є розроблення практичних рекомендацій для студентів щодо використання вище зазначеного сервісу.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі онлайн-перекладачі використовують, як у навчанні так і у професійній діяльності фахівці різних галузей. Вони дають можливість бачити одночасно і оригінальний текст і результат машинного перекладу, що дозволяє прискорити роботу того, хто перекладає. Проаналізуємо можливості безкоштовного онлайн-перекладача. Одразу зазначимо, що не варто очікувати, що система онлайн перекладу зробить з якісного англійського тексту якісний український чи навпаки.

Незважаючи на достаток онлайн-перекладачів, свої позиції лідерства впевнено зберігає перекладач від компанії Google. Сервіс був запущений в 2007 році і з тих пір отримав такий шалений успіх, що став візитівкою компанії. Дослідницька група компанії Google створила власну систему автоматичного перекладу для мовних пар, яка передбачає вибір двох мов: з якої мови здійснюється переклад і на яку мову. Такий переклад виконується за допомогою сучасних технологій без залучення ресурсів людини-перекладача і називається машинним перекладом.

Google Translate – потужний і безкоштовний інструмент для перекладу більш, ніж на 80 мов. Він автоматично дозволяє перекладати слова, фрази та web-сторінки з однієї мови на іншу. Google використовує метод статистичного машинного

перекладу. Переклад на українську мову підтримується з вересня 2008 року. Для покращення якості перекладу потрібні корпуси паралельних текстів чи колекції пам'яті перекладів. Станом на вересень 2016 року, Google-перекладач підтримує майже всі функції для української мови, включно з вимовлянням слів вголос, візуальним перекладом за допомогою офіційного додатку для Android тощо.

На жаль, деякі мови, в тому числі й українська, не мають прямого перекладу Google на англійську мову. Ці мови перекладені на англійську через вказану проміжну мову (яка у всіх випадках тісно пов'язана з потрібною мовою, але більш широко поширена). Для прикладу наведемо:

- Білоруська мова (be ↔ ru ↔ en ↔ інші)
- Каталонська мова (ct ↔ sp ↔ en ↔ інші)
- Українська мова (uk ↔ ru ↔ en ↔ інші).

Як бачимо, переклад з англійської мови на українську здійснюється за посередництва російської мови, що не є позитивним явищем і не покращує якість та форму передавання інформації.

Google перекладач є неймовірно простим і зручним сервісом. Ви вводите вихідний текст в ліву частину програми, а програма автоматично виводить готовий переклад в правій частині. Перекладач не показує транскрипцію, але зате тут реалізована функція прослуховування, що дозволяє дізнатися, як звучить іноземною мовою слово або фраза.

Після того як текст переведений на потрібну мову, сервіс здатний його прочитати. Така функція дуже важлива для людей, які прагнуть за допомогою Google Translate розібратися з мовою. Незважаючи на те, що штучний інтелект перекладача справляється не з усіма словами, синтезоване мовлення досить чітко для покращення сприйняття іноземних слів і фраз на слух. Онлайн-перекладач Google має і голосовий варіант введення. Промовляючи текст через мікрофон можна підвищити власні навички розмовної мови, а це скорочує час набору тексту.

Якщо вводити окремі слова, то перекладач буде виступати в ролі розширеного словника, показуючи всі можливі варіанти перекладу слова. Варто ще відзначити інтеграцію Google перекладача в браузер Chrome. Якщо ви перейдете на будь-яку іноземну мову веб-ресурс, браузер запропонує вам перевести сторінку на рідну українську мову. Зручна функція, яка частково стирає мовні кордони.

Набагато простіше використовувати перекладач Google, якщо ви носій цільової мови (наприклад, вхідний англійський текст англійською мовою, а вихідний український).

Проаналізувавши способи отримати максимальну користь від машинного перекладу, пропонуємо практичні рекомендації для майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту щодо використання Google перекладача при перекладі з української на англійську мову:

1. Пишіть пропозиції максимально простою мовою. Google перекладач досить «незграбно» переводить тексти, написані спеціалізованою мовою або жаргоном, незважаючи на широку мовну базу. Хочете отримати повністю правильний переклад, пишіть (по-можливості) пропозиції в максимально спрощеній формі. Наведемо пе-

реклад уривку останніх новин Львова на блозі Zaxid.net за 12 червня 2016 року:

Вихідний текст: *Безвіз є – ажіотажу немає. За перших два дні за новими правилами лише кордон із Польщею перетнули близько тисяча двісті осіб.* Переклад: *Visa-free – no rush. During the first two days of the new rules just crossed the border with Poland about twelve hundred people.*

Правильний варіант: *There is visa-free regime, but no rush. During the first two days under new rules about twelve hundred people crossed the border with Poland.* В англійському варіанті бракує дієслова в першому реченні. Краще уникнути складеного іменного присудка у вихідному тексті для вищої якості перекладу. Якщо змінити порядок слів у другому реченні, можна отримати граматично правильний переклад. На приклад: *Безвіз є, але немає ажіотажу. Лише тисяча двісті осіб перетнули кордон з Польщею за новими правилами за останні два дні.*

2. Звертайте увагу на використання присвійних відмінків. Замість того, щоб написати «львівські лучники», краще вжити «лучники Львова», що буде більш зрозумілим для машинного перекладу.

3. Вставте упуцнене дієслово у ввідному тексті, щоб отримати граматично правильну часову форму. Наприклад, в українському варіанті часто упускається дієслівна частка «є», яку краще вставити при машинному перекладі на англійську мову.

4. Якщо перекладати текст за обсягом як параграф, тоді розбийте його на кілька частин по 3-4 пропозиції. Ось оригінальний текст: *«Акція пропагує здоровий спосіб життя. Так само ми би хотіли, щоб це стало таким сімейним фестивалем – не тільки суто велоперегони. Тут у нас це є майстерні, де діти можуть провести час із батьками і залишити собі якусь загадку про акцію», – розповіла співorganizаторка перегонів Соломія Терех.*

Його краще розділити на такі частини: *акція пропагує здоровий спосіб життя; так само ми би хотіли, щоб це стало таким сімейним фестивалем; не тільки суто велоперегони і т. д.*

5. Пропозиції з мінімальним вмістом розділових знаків також дозволять добитися більш точного перекладу. Не нехуйте знаками пунктуації, як всередині, так і в кінці речення – крапки, знаки запитання, знаки оклику і три крапки. На приклад, оригінальний текст *«За кого ви вболіваєте?»* Google перекладе *«Whom are you a fan?»*.

6. При необхідності, перефразуйте пропозиції, щоб прибрати всі дієприкметникові і дієприслівникові звороти та інші складні форми, які виділяються комами. Варто звернути увагу на недосконалий переклад дієприслівникового звороту, наведеного нижче: *Крім того, мешканці турбуються і про екологічність дорожнього покриття, вважаючи брукувку більш екологічно чистим матеріалом, ніж асфальт.* *In addition, residents are worried about the environmental pavement, considering more environmentally friendly material than asphalt.* Правильний варіант: *In addition, the residents are worried about eco-friendly road surface, considering the pavement more environmentally friendly than asphalt.*

7. Завжди перевіряйте вихідний текст на наявність, лексичних, граматичних і пунктуацій-

них помилок перед перекладом. В Google перекладачі реалізована функція перевірки, яка буде підказувати, якщо у вас допущена помилка. Наприклад, якщо ввести слово «лучник», онлайн-перекладач перекладе його як «archer», але паралельно підкаже правильне написання – *лучник*. Варто зауважити, що «лучник» вже перекладеться як «*bowman*».

8. Використовуйте кнопку «Рукопис», яка виглядає як олівець у нижній частині текстового поля. Це своєрідна «транслітерація», що особливо корисно при перекладі з нелатинських мов. Наприклад, введіть вислів «на щастя», натисніть на знак олівця і ви отримаєте транслітерацію *na shchastya*. Така транслітерація може знадобитися при перекладі власних назв чи імен. Ще один приклад: прізвище і ім'я «Пелешко Надія» онлайн перекладач перекладе як «Nore Peleshko», тоді як рукописний варіант виглядатиме «Peleshko Nadiya».

9. При виконанні перекладу користуйтеся декількома онлайн-перекладачами, щоб порівняти кінцевий результат. Наприклад, «халатне ставлення» Google перекладе одним дієсловом «neglect», тоді як онлайн-перекладач META підбере найближчий за значенням варіант – «indifferent relation».

10. Якщо вам потрібно перевести великий відрізок з використанням онлайн-перекладача Google, то зробити це швидко і якісно не вийде. Найкраще відкрийте його за допомогою функції Документи Google (Google Docs) і в меню виберіть «Інструменти» – «Перевести», задайте напрямок перекладу й ім'я нового файлу (переклад буде збережений в окремому файлі в документах Google).

Наведемо ще кілька порад щодо удосконалення англо-українського перекладу з допомогою додатка Google Translate. Приклади взяті з випуску New York Times, розділ «Спортивні новини» за 28 червня 2017 року.

1. Краще не перекладайте складні граматичні структури. Google Translate не застосовує граматичні правила. Це, на жаль, більше «швидкий», ніж розширений словник. З обережністю перекладайте дієслівні звороти (інфінітив, дієслівні частки, герундій / verbal infinitive, participial, gerundive phrases). Зверніть увагу на невідповідність граматичних форм:

– *While he was struggling on grass, he flourished on other surfaces, winning three French Open titles in 2013*

– *Поки він бореться з травою, він процвітає на інших поверхнях, вигравши три відкритих чемпіонату Франції в 2013 році.*

Правильний варіант: *Помимо запеклої боротьби на траві, він процвітає у інших сферах, вигравши три відкритих титули чемпіонату Франції в 2013 році.*

2. Уникайте використання ідіом, жаргону або неформального формулювання думки. Нижче наведений уривок статті про найближчий тенісний турнір:

– *It is the time for a familiar summer switch for Raphael Nadal. Each June he trades clay-court coronations for grass-court consternation.*

– *Це час для знайомого літнього перемикача для Рафаеля Надаля. Кожен червень він торгує глиняними королівствами для правосуддя.*

Правильний варіант: *Настав час звиклого для Рафаеля Надаля літнього турніру. Кожного червня він вводить правосуддя в переляк.*

3. Уникайте очевидних метафор.

– *Then, after that brief detour into normality, that simple «nothing to see here,» it cranks up again.*

– *Тоді, після цього короткого обходу в нормальний стан, що простий «нічого тут не бачити», він знову піднімається.*

Правильний варіант: *Після тимчасового повернення в реальність, звичне відчуття «нема на що тут дивитись» наворачується.*

4. Уникайте омонімів, або, якщо потрібно, перевірте результат шляхом зворотного перекладу. «State-of-the-art training center» звучатиме «Найсучасніший навчальний центр» українською, але при зворотному перекладі на англійську ситуація змінюється «The most up-to-date training center».

5. Звертайте увагу на порядок слів у реченні. Вживайте прикметники та прислівники біля слів, до яких вони відносяться. Google Translate здатен перекладати більш точно, якщо користувач однозначно визначає, які слова в тексті є іменами.

– *The level I'm at now is not enough to compete like I want at Wimbledon.*

– *Рівень я зараз недостатньо, щоб конкурувати, як я хочу у Вімблдоні.*

Правильний варіант: *Мій рівень недостатній, щоб змагатись так, як я хочу у Вімблдоні.*

6. Якщо цільова мова – гендерна, як українська, тоді перевіряйте узгодження підмета з присудком, прикметника з означуванним іменником і т. д. Залежно від контексту, особовий займенник «it» може бути досить багатозначним.

– *Then, after that brief detour into normality, that simple «nothing to see here,» it cranks up again.*

– *Тоді, після цього короткого обходу в нормальний стан, що простий «нічого тут не бачити», він знову піднімається.*

Правильний варіант: *Після тимчасового повернення в реальність, звичне відчуття «нема на що тут дивитись» наворачується.*

Таким чином, головними перевагами використання он-лайн перекладача Google є:

- розміри словникової бази;
- доступні додаткові інструменти перекладу;
- вичерпна інформація. Коли ви вводите (або вставляєте) англійське слово в перекладі Google, вам буде надано наступну інформацію:

– визначення слова та приналежність до тої чи іншої частини мови. Наприклад, якщо ввести слово «test», то наведені будуть визначення і дієслова і іменника.

– синоніми (до іменника та дієслова)

– приклади використання

– подібні запита перекладу;

• підтримка більшістю браузерів. Перекласти текст з англійської на українську можна під час інтернет-серфінгу в Chrome, Mozilla Firefox або Opera.

• здатність працювати не тільки з окремими словами, а й з їх поєднаннями, завдяки чому виходить максимально близький до правильного варіанту текст. Нижче наведений уривок українсько-англійського перекладу, взятого з навчаль-

ного посібника «Англійська мова» (для студентів III курсу за напрямками підготовки «фізичне виховання», «спорт»):

The provision of high-quality daily physical education programs in the nation's schools is a challenge to all physical educators. There is evidence that many of the nation's children and youth are inactive and unfit.

Забезпечення якісних щоденних програм фізичної культури в національні школи є викликом для всіх фізичних вихователів. Є дані що багато дітей та молодь нації неактивні та непридатні.

Переклад з англійської мови, близький до правильного; залишилось тільки розставити знаки пунктуації та узгодити відмінки.

Ще одним вагомим плюсом перекладача Google є можливість завести власний словник або, іншими словами, розмовник (Phrasebook). Ваш розмовник – це сукупність перекладів, які ви зберегли для подальшого використання. Для цього достатньо натиснути на знак «зірки» під вихідним текстом. Отримати доступ до свого розмовника ви зможете, натиснувши таку ж кнопку у верхньому правому полі.

Онлайн перекладач Google, як і інші інструменти автоматичного перекладу, має свої обмеження. Цей інструмент може допомогти читачеві зрозуміти загальний зміст тексту іноземною мовою, але він не надає точних перекладів. Постійно триває робота над якістю перекладу, розробляються переклади на інші мови.

Основними недоліками он-лайн перекладача Google є:

- статистичний алгоритм – пропонує багато зайвих варіантів і далеко не завжди обирає правильні при роботі з великими текстами. Через те, переклад українською виходить не такий точний, як у носія мови.

- Неможливість працювати в офф-лайн режимі – для використання он-лайн перекладача Google потрібний доступ до Інтернету, на відміну від АВВУ Lingvo. Проте вмонтований перекладач АВВУ Lingvo ще до сьогодні немає англо-українського/українсько-англійського словника.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зараз Google Translate визнається одним із кращих онлайн-перекладачів. Простота управління функціями, відсутність реклами, безкоштовність, можливість перекладати на більш ніж 80 мов і назад роблять сервіс популярним поміж фахівців різних галузей. Найчастіше використовується англійський переклад – в ту чи іншу сторону, хоча існує понад 2,5 тисячі мовних комбінацій.

Як і більшість інших он-лайн-перекладачів, Google Translate має ряд обмежень. З його допомогою не варто перекладати художні тексти або робити технічні переклади, однак загальний зміст інформації чужою мовою він передати здатний. Варто пам'ятати, що машинний переклад ніколи не замінить знань мови.

Перспективами подальших досліджень є визначення типових особливостей перекладу фахових текстів з фізичної культури і спорту з використанням он-лайн перекладачів та можливостей їх використання на заняттях з іноземної мови для майбутніх фахівців у галузі фізичної культури та спорту.

Список літератури:

1. Крамаренко Т. В. Використання інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови / Т. В. Крамаренко // Науковий вісник Донбасу. – 2010. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2010_2_4.
2. Буйницька О. П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення курсу / О. П. Буйницька. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2009. – 100 с.
3. Глушок Л. М. Використання подкастів і блогів у процесі формування професійної компетентності майбутніх вчителів англійської мови. [Електронний ресурс] / С. С. Глушок. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2017/використання-подкастів-і-блогів-у-про/> – Назва з екрану. Останнє звернення 22.02.2017.
4. Данилюк С. С. Особливості використання інтернет-технології «Подкаст» у процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів. [Електронний ресурс] / С. С. Данилюк. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchdpu/ped/2012_101/Danyl.pdf – Назва з екрану.
5. Tips for optimizing Google Translate results. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://meta.wikimedia.org/wiki/User:Tony1/Tips_for_optimising_Google_Translate_results – Назва з екрану.
6. Daniel Futerman. 8 Hidden Google Translate Features. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://danielfuterman.com/8-hidden-google-translate-features/> – Назва з екрану.

Романчук О.В.

Дрогобычский государственный педагогический университет имени Ивана Франко

Гупало О.С.

Львовский государственный университет физической культуры

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВСТРОЕННОГО GOOGLE-ПЕРЕВОДЧИКА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ИНОЯЗЫЧНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ И СПОРТУ

Аннотация

На современном этапе, глобальное информационное пространство и доступность информационных ресурсов заставляет преподавателей иностранных языков применять Интернет технологии для обеспечения мобильности обучения. В данной статье проанализированы особенности встроенного онлайн-переводчика Google, применяющий метод статистического машинного перевода, и разработаны практические рекомендации для студентов по его использованию. Простота управления функциями, отсутствие рекламы, бесплатность, возможность переводить на более чем 80 языков делают сервис популярным среди специалистов различных сфер. Более подробно рассмотрено своеобразие автоматического перевода языковой пары «украинский-английский», перечислены преимущества и недостатки использования бесплатного онлайн-переводчика. Начиная с сентября 2016 года, Google-переводчик поддерживает почти все функции для украинского языка, включая произнесением слов вслух, визуальным переводом с помощью официальных приложений.

Ключевые слова: встроенный онлайн-переводчик, искусственный интеллект, веб-ресурс, язык перевода.

Romanchuk O.V.

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Hupalo O.S.

Lviv State University of Physical Culture

USE OF BUILT-IN GOOGLE TRANSLATOR IN FOREIGN LANGUAGE TRAINING FOR FUTURE PROFESSIONALS IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

Summary

At present the global information space and the availability of information services encourage foreign language teachers to use Internet technologies to ensure learning mobility. This article analyzes the features of the embedded Google online translator, which uses the method of statistical machine translation. An easy functions management, lack of advertising, free of charge, the ability to translate to more than 80 languages make the service popular among specialists in various fields. The peculiarities of the automatic translation of «Ukrainian-English» language pair is considered in more detail. Practical recommendations regarding the usage of Google online-translator in Ukrainian-English context have been listed, as well as its advantages and disadvantages. Starting from September 2016, Google Translator supports almost all functions for the Ukrainian language, including the pronunciation of words, visual translation through official applications.

Keywords: embedded online translator, artificial intelligence, web resource, target language.